

..... [p1] .....

Courtrai le 5 Juillet 1896.

Très [*Révérénd*] et cher ami,

Je vous ai expédié hier tout ce que j'ai de S. Brandan, c'est un saint plus connu dans la littérature que dans le culte, je crois.¹

De S. Vivin² je ne trouve pas même le nom, et je suis réduit à vous envoyer ci-contre mes conjectures sur la signification et l'origine du mot ou des mots qui le désignent.³ Peut-être réussirez vous à y trouver une piste.⁴

Je regrette que les observations critiques aient paru à un moment si inoportun!⁵ Il n'y a nulle intention maligne, j'en suis sûr; au contraire. Mais nous avons à faire à une nouvelle école de flamands, plutôt de Hollandais, issus de l'université de Gand, qui prétendent que nul n'est capable d'écrire, et surtout d'enseigner le flamand, qu'eux et leurs amis, libre penseurs Franc-

..... [p2] .....

.....

- 1 Ernest Rembry had Gezelle [in zijn brief van 03/07/1896](#) om meer informatie verzocht met betrekking tot de heilige Sint-Brandaan die in Brugge vereerd werd. Gezelle bezorgde hem gegevens en boeken, zoals de editie van het reisverhaal door Philippe Blommaert. (C. Verstraeten, *De briefwisseling tussen Guido Gezelle en Ernest Rembry 1872-1899*. Gent: Cultureel Documentatiecentrum Rijksuniversiteit, 1987, p.341-342).
- 2 Sic, hij bedoelt Nivin.
- 3 Deze brief bevat een bijlage met antwoord op de vraag van Ernest Rembry van 03/07/1896. De bijlage werd door P. Allossery fout toegeschreven aan Arthur De Schrevel. Het document zit daarom op een andere plaats in het Guido Gezellearchief.
- 4 Ernest Rembry had Gezelle [in zijn brief van 03/07/1896](#) om meer informatie verzocht met betrekking tot de heilige Nivin of Niviaen die in Brugge vereerd werd. Gezelle vond de heilige niet terug, maar bezorgde wel drie naamkundige hypothesen. Rembry nam er twee van op in zijn werk *De bekende pastors van Sint-Gillis te Brugge*, p. xvii-xviii. (C. Verstraeten, *De briefwisseling tussen Guido Gezelle en Ernest Rembry 1872-1899*. Gent: Cultureel Documentatiecentrum Rijksuniversiteit, 1987, p.342-343).
- 5 Sic. 'inopportun'.

Jan Craeynest had in de juninummers van het tijdschrift Biekorf scherpe kritiek gegeven op de gebrekkige taal in twee recente levensbeschrijvingen van Idesbald van der Gracht door Constant van Zielegehem en Hector Claeys. (Biekorf: 7 (1896), 11, p.167-172; 12, p.179-186 en 13, p. 198-202. Het bisdom vond dit ongepast omdat het de goede sfeer rond de feesten van Idesbald van der Gracht verstoorde (11-19 juli 1896). (C. Verstraeten, *De briefwisseling tussen Guido Gezelle en Ernest Rembry 1872-1899*. Gent: Cultureel Documentatiecentrum Rijksuniversiteit, 1987, p.344-345).

maçons etc., que surtout le clergé est incapable. Ils veulent introduire et rendre goekoop chez nous, faire lire et aimer tout ce qui se publie en Hollande et détruire, vilipender⁶ tout ce qui ne date pas de la réforme et n'a pas subi son influence. Je pense que [Mr. Craeynest](#) a voulu rendre service à des amis et leur être utile. Il vous est peut-être impossible de savoir la haine que ces Néo-Hollandais portent à tout ce qu'il y a, en fait de flamand, de bon, de pieux et de saint. C'est à eux que je dois l'honneur de n'avoir pas remporté le prix de 5000 fr. qui a été donné à une très détestable romancière.⁷ Tout ce qui dans mes poésies touche, de loin ou de près, au bon Dieu, ils traitent cela de klatergoud, beuzelingen, etc. Le Roman couronné peut se résumer en ces mots crescite et multiplicamini.⁸

Veillez me pardonner cette digression et me croire

Votre bien reconnaissant

Guido Gezelle

[p3]

⁹ Le nom Germain niuhard, latinisé niuhardus, nivhardus, (niu nouveau, hard fort : très neuf, très jeune, neanias, neaniscos¹⁰) peut fournir, en se divisant, deux noms, deux petits noms, deux kepnamen¹¹, nomina hypocoristica, au même enfant: nijv et hard. Ainsi un enfant dont le nom est Frédéric s'entendra appeler, en

.....

6 Vertaling (Frans): beschimpen, zwart maken.

7 Gezelles bundel *Tijdkrans* werd eind 1895 gepasseerd voor de vijfjaarlijkse prijs voor Vlaamse letterkunde, ten voordele van de roman *Een dure eed* van Virginie Loveling. Volgens Gezelle werd hij als katholieke Vlaming tegengewerkt door vrijmetselaars en Hollandgezinde 'Gentse' flaminganten.

8 Vertaling (latijn): Gaat en vermenigvuldigt u. Gezelle zinspeelt hiermee op het expliciete karakter van sommige passages.

9 De brief is een antwoord op de vraag hoe de naam 'nivin' kan verklaard worden. Gezelle antwoordt daarop met drie mogelijkheden:

(1) het diminutief van het bestanddeel 'niv-' van een samengestelde Germaanse naam (niv-ardus: de familienaam Neu-hard en varianten zijn blijkbaar nog zeer verspreid).

(2) een hypothetisch Latijns adjectief afgeleid van 'nix, sneeuw', in de lijn van de vijf in het woordenboek voorkomende adjectieven en analoog met Portianus, ook een heiligennaam.

(3) door de l/n-wisseling in het Nederlands: 'Nivijn' een vorm analoog met 'Livijn', wat in het Latijn 'Nivinus' geeft naast 'Livinus'.

(Paul Thoen)

10 'neanias' en 'neaniscos' zijn twee oud-Griekse woorden met de betekenis 'jonge -, krachtige man'. Gezelle beschouwt ze blijkbaar als samengestelde woorden: 'neos' (jong, nieuw) en een tweede bestanddeel. (Paul Thoen)

Flamand, tantôt Fré, tantôt Rijk, Fréetje, Rijkske. Les choses se passaient autrefois de la même façon. Les gens portant le nom de Nijvhard s'appelaient, tantot Nijv, tantot Hard; Nijfke, Hardje; où, selon les formes diminutives du moyen âge, tantôt Nivijn et tantôt Hardijn. Le fils à Hardijn s'appelait Hardijns, nom qui existe à Gand. Le peuple peut avoir nommé son cher S. Nivhard Sente Nivijn, tout comme on dit Sent Antheuneke Sente Anneke, etc. comparez Bartholomaeus, dont Bartels (1e moitié du nom) et Meeuws (2e moitié du nom).

De nivijn le Français ferait nivin, le latin nivinus, nivianus; d'où de nouveau en Flamand niviaen. [tournez s'il vous plaît]

..... [p4] .....

Si le latin nix (neige) avait un dérivé Nivianus, au lieu de niveus, nivalis, nivarius, nivatus, nivosus; de Nivianus on aurait en Français une forme possible Nivain, (Nivin?) comme de Portianus on a Porçain (Porcin?) Voy. Ménage, Table du Vocabulaire Hagiologique, 1e vol. de son Dictionn^e-Etymol^{que} de la langue Française, [in voce]; mais Nivianus ne se trouve pas.¹²

Le Flamand remplace quelquefois l par n, même l initial, surtout dans les mots étrangers; p.e. Alcove devient ankove (Idioticon Schuermans); eemalig devient eemanig (Idioticon De Bo); moi-même j'ai entendu et noté bulsteren, devenir bunsteren; buffelen kulder (juste-au- corps en peau de buffle) devenir buffene kulder; et (l initial) "K en kan hem niet ge-luchten" (voir) devenir "K en kan hem niet ge-nuchten." Il est linguistiquement possible qu'on ait dit Nivijn pour Livijn (Liebwin; latinisé Livinus). Voilà 3 explications, plus ou moins possibles, du nom Nivin, Niviaen.

.....

11 Vertaling van 'nomina hypocoristica', cf. het West-Vlaamse 'keppe'. De term 'hypocoristicon' is in de Van Dale te vinden en betekent 'vleinaam' of 'verkorte naam'. (Paul Thoen)

12 'niveus', 'nivalis', 'nivarius', 'nivatus' en 'nivosus' zijn alle vijf in het klassiek-Latijnse woordenboek te vinden als adjectieven, afgeleid van 'nix, nivis, vrl.,= sneeuw'. Gezelle formeert dan aansluitend de hypothetische vorm 'nivi(a)nus' naar het voorbeeld van de wél bestaande (Sint) Portianus (Saint Pourçain), die hij vindt in die lijst bij de "Dictionnaire étymologique" van de 17de-eeuwse auteur Gilles Ménage. (Paul Thoen)

Briefbeschrijving

Verzender	Gezelle, Guido
Ontvanger	[Rembry, Ernest]
Verzendingsdatum	05/07/1896
Verzendingsplaats	Kortrijk (Kortrijk)
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van publicatie; bijlage werd door P. Allossery fout toegeschreven aan A. De Schrevel De bijlage werd door P. Allossery fout toegeschreven aan Arthur De Schrevel. Het document zit daarom op een andere plaats in het archief (nr.8625)
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van publicatie; bijlage werd door P. Allossery fout toegeschreven aan A. De Schrevel De bijlage werd door P. Allossery fout toegeschreven aan Arthur De Schrevel. Het document zit daarom op een andere plaats in het archief (nr.8625)
Gepubliceerd in	De briefwisseling tussen Guido Gezelle en Ernest Rembry 1872-1899 / door Caroline Verstraeten. - Gent : Cultureel Documentatiecentrum Rijksuniversiteit, 1987, p.156-157; Gezelle en de 'Akademische kaakslag' van 1896. / door A. Viaene. - in : Gedenkboek Guido Gezelle, De Leiegouw, (Jg. XIV), nr 3, 1972, p. 324; Gezelles reactie op de gemiste Staatsprijs in 1896: nieuwe aanwinst voor het Guido Gezellearchief. / door Els Depuydt. - in : Inzoemen. (Jrg.29) nr.3, p.12-13.

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	1 dubbel vel; bijlage: 1 enkel vel, bijlage: 210 mm x 133 mm; 210 mm x 132 mm papier, wit, rechthoekig geruit; bijlage:papier, wit, vierkant geruit (groot) papiersoort: 2 zijden beschreven; bijlage: 2 zijden beschreven, inkt; bijlage:inkt; bijlage:potlood, blauw
Staat	volledig

Vormelijke bijzonderheden	bijlage met antwoord van Guido Gezelle op vraag Ernest Rembry in brief 03/07/1896 (nr.6798) voor meer info over Nivin / Niviaen. Gezelle heeft de heilige niet gevonden, maar formuleert drie hypothesen A B C
Toevoegingen	op zijde 1 in de linkermarge: Stuk van brief G.G. aan Z.E.H. De Schrevel [+/- Juni 1895] (inkt, verticaal, hand P.A.) ; op zijden 1 en 2 in de linkermarge: A B C (blauw potlood, verticaal, hand G.G.); op zijde 2 stukken tekst met inkt doorgehaald

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	Aanw. 294 + 8625
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.25570
Geschiedenis	07/03/2015, Veiling Van De Wiele (Brugge)

Inhoud

Incipit	Je vous ai expédié hier tout ce que j'ai
Samenvatting	heiligen: S. Brandan, S. Nivin; Ernest Rembry had zijn ongenoegen geuit (zie brief van E. Rembry 03/07/1896) over een venijnig artikel van Jan Craeynest in Biekorf (06/1896) met taalkundige kritiek op biografieën van C. van Zielegem en H. Claeys: Gezelle verdedigt Jan Craeynest; ongenoegen van Gezelle omdat de vijfjaarlijkse Staatsprijs voor de Nederlandse Letterkunde toegekend werd aan de roman "Een dure eed" van Virginie Loveling en niet aan "Tijdkrans", volgens Gezelle door vrijzinnigheid, flamingantisme en Hollandisme
Tekstsoort	brief
Talen	Frans; Latijn

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	05/07/1896, Kortrijk, Guido Gezelle aan [Ernest Rembry]
Editeur	Els Depuydt; Rik Van Gorp
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2026
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.
Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
